

Ինկիլիզ ղազէթաւարը, գարտան

Բոշֆօրուն ավօղաթը, պու կիւն
մէրդումու կէօրէմէմիշ տիւր:

կէօթիւրմէնէ պաշտօնաւոր, ֆէնտինի, օրա-
տան տիշարը չըզարտելարդնտան, նէրտիվէն
տէն աշաղը ինտի տիւրիւրնտէ, վէ սօգաղա
կէօթիւրտիւրէրնտէ, Բօպէրթ, անճագ
պիւր տէֆտ տաճա, արգուլի շէտիտ իլէ,
Գաթէրիւրնտէ քիւլ քէտիւրնտէ օլան ճէմալինէ
պագապիւրնտէ իտի, Մէրգուլ, պիտտէֆաթ
աղաղապրնա տէօնիւպ, մէյնուստնէ, էվէ
տօղորու պաղաղ, Լաքին ապա քէնտինի
տուրտուրթմաղար, վէ մէրհամէթլէ, Եօլ-
տա պիւրազ էլէնմէսինէ միւսաաաաէ իտիլմէզ
իտի, Թէնճա սօգաղարտան աղըր աղըր ի-
լէրու իլէրու կիթմէքտէ իտիլէր, վէ դապ-
թիլէրնտէ պիւր նիւղամ իւզրէ աեազ ալըն-
լարը սէսի, Բօպէրթին պէյնի իլինտէ էօթ-
մէքտէ տիւր կիպի կէօթիւրնտէ, վէ քէն-
տինի սէրսէմէթմէքտէ իտի, Պատէնու,
տալիմա շամաթալը պիւր մաշէլլ օլուպ, կիճէ-
նին մէքէր, վազթիւրնտէ իտէ, Եօլիւ խանէսի
կիպի պիւր սուսաղը քէսպ իթմիշ օլան Սէնթ
Անթօսան սօգաղընտան, վէ ապը քէօթիւ-
տէն կէտիլէր, վէ Պատթիլին էլէնմազ գա-
բուսու, կընթըրը պիւր սէս իլէ, Բօպէր-
թին արգաղընտան դաբաաաա:

Բօպէրթ, մէքէրիւր սէսի, գուլաղարդն-
տան պիւրտան, Եօլիւրնտէ իլինտէ տուլմուշ
կիպի կէօթիւրնտէ իտի:

Պատէնու, իլէքմիլ պիւր դարտնիւզ պա-
թը:

Բօպէրթ Լանտի, Պատթիլ գալէաաը
մաշպուստանէսինէ աթըլաղաղա, Եօլիւրնտէ
աթըր Եաշընտա իտի:

(Յէլմէ)

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԱՅԱՊԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Կէչէն հաֆթա մէքթէպի մէզպու-
րա թէչըրթ իթմիշ օլան պիւր գաշ նէ-
ֆէր ուսումնական տէլիգանըլար մէք-
թէպ իլին իքի մէճիտիլէ իհտա իթ-
տիլէրի, վէ շալիւրտան գանձանակ-
լարըն տալի գանբըսըգլարը միսիւ-
լու, բազար կիւնիւ ֆամիլեաաըլա
թէչըրթ իթմիշ օլան պիւր գաթ տալի
մէքթէպ իլին պիւր ֆրանսըզ լիւրաը
իհտա իտիպ, վէ քէզալիւր գանձա-
նակլարը տալի ուսումնականը օլու-
ղունտան, իզհարը թէչէքթիւրի աղիւմ
իտէրիզ:

ԻԶՄԻՐ ՄԻՔԹԻՊԼԵՐԻ

Կէչէն կիւնիւր Սըշալիւրտան ալա-
րազ, իզմիւրտէ վաղը պիւր ֆրէնթ
մէքթէպինէ կիթմէքտէ օլան 33 նէ-
ֆէր Հայ դըզլարընըն իհտի իթմիշան-
լարը իհտաընը Եաղաղաաա ոսնըրա,
սէնէտէ պիւր իքի պին լիւրա էճնէպի
մէքթէպինէ վիլիլմէքտէն իտէ, Հայ
մէքթէպինէ վիլիլմէքտէն, ՀէմտաՀա գի-
եաաա ուլում ու ֆիւնտի թաՀալի իթ-
տիլիլի, վէ Հէմտէ Հայ պիւլիւմէլէ-
րի զըմնընտա պէեաաը Էֆթար վէ ալ-
ղու իլլէմիշ իտիւր, օլ պապտէ պիւր
իզմիւրի տաթ թարաֆընտան կէլմիշ
օլան շու աթիտէքի մէքթուպու, քէ-
մալ իթէտալիլ իլէ տէրճէ միւսաաա-
աթ իթմիլիլմիլլէ պէրապէր, քիտֆ-
ֆէյի էլլաա սաՀալլէրիլին նաղարը
տիլիլաթլարընը տալի տալէթ իտէ-
րիլ:

Մէյնուս օլաճագ հալ, պիւղ պու-
րաաա, Հէր նէվիլ լէքէտէն տիւր պիւր
մէքթէպ ոաղլաաաղաա օլուպ, վէ
պատիհապա թալիւմ ու թէրպիլէսինէ
չալըշտըլըմըզ հալտէ, Հէր նէվիլ հա-
գարէթի իլիլմէքտէ իքէն, իզմիւրտէ
իտէ, պիւր թաղըմ բէտէլլէր, սէնէտէ
գըրզար վէ էլլիլէր լիւրապար վիլիլէքթ,
քէնտի էլլաաաաը իլլէրինէ պու Եօլ-
տա ֆաալ ու զէմիլէրի տալէթ իթ-
մէքտէ իլիլլէր:

Միլլէթիլիլլէ Հէր գանգիլ ֆէնալըզ
իպըրազ իտիլէրէք իպընճը միթլուպ օ-
լունաա, քաղա լէ տաթ իթմիլլէ Եօլ-
պիլիլմէքտէ տիւր, հալ պու քի, շու
իլմիւր վաղաաը տէյիլ պիւր, իլլա պին

տէֆա իսպաթ իթմէքտէ տիւր քի, սէ-
պէպ բարաաըզլըզ օլմանըպ, իլլա աղ-
աալլէ տըր, իմտի մէքթուսան բէտէր-
լէրէ իսպաթը վէրիլիլ քի, էկէր էվ-
լաաաընըն սէվէրլէր իտէ, պըրճա մէք-
թէպ աշմաղլըզա, վէ Եալիսու պուլու-
նանը նիլաաընա գօյմաղլըզա զալլէթ
իթմիլլէր:

Կ. Պոլիս, 24 յուլիս 1871.

Իմբազիւր.

Մէնթ ալապէս Ենթ իլլէն աաաա, օ-
տարին աղի հաղն ու լիլլիլ ջուրը մեղի
չատ համալ կ'երևին: Արշալոյսը իզ-
միլի Տիաքօնէզ անուն աղլկանց վար-
ժարանին քննութեան առթիւ շատ մը
գալիստներ կը շարէ նոյն վարժարանը
յաճախող Հայ օրիորդաց յառաջագի-
մութեան մասին, և անուղղակի կը քա-
ջալերէ Հայերն որ իրենց զաւակները
այն վարժարանը զրկեն և ազգային
Հոլիսիսման դպրոցը կուրցնեն: Գուք
կը զարմանաք իրաւամբ որ ինչպէս իզ-
միլլին իր աղլիլը օտարի ծոցը կը զըր-
կէ, և Մանգու մէկ մէկ կը յորդորէք
յաաաալի դպրոց մը բանալ կամ գտնը-
աաք զարգայընը:

Չիւր դիտողութիւնը շատ իրաւացի
գտնելով այս նամակս գրեցի, թէ Եւ-
իզմիլլէն հեռու եմ, և շատ տարիներ
Պոլիս կը բնակիմ, բայց քիչ շատ տեղ-
եակ եմ հայրենիքս անցած դարձած
եղբուրթիւններուն: Այո, ազատախօս
Մանգու մէկ, դու չես կրնար բմբռնել թէ
ինչպէս Հայերը օտար դպրոցներ կ'ա-
ռուքին իրենց զաւակները. դու չես
կրնար երեւակայել թէ հայր մը կրնայ
իր զաւակին ապագան անձնական կրից
զոհ ընել, դու օրինակով կը յաղցնես
սակայն որ երբ կամք և արիւթիւն
կայ մէկուն սրտին մէջ՝ կրնայ յոնչէ
ինչ առաջ բերել, Ազապէսն վարժա-
րան մը կանգնել և մաաակարարել:
Ինչ օգուտ, մենք իզմիլլիլքս ալապէս
ենք, օտարին փետուրներով շարչար-
ուիլ կը սիրենք և սիրամարդին տգեղ
ոտները չենք տեսներ: Վարագոյր մը
կայ մեր աչքին առջիւ և կայ ենք,
պէտք է խիտ ծանր ցնցում մը գայ
մեզ թոթոէ որպէս զի սթափինք...:

Այն Հայերն որ իրենց զաւակը օ-
տար դպրոց կը զրկեն՝ քանի մը երկ-
րորդական պատճառներ մէջ կը լսեն
— Ինչ ընել, աղլիլի կամ սրբիւ,
բան մը չը տրվիլը Հայոց դպրոցը, որ
անկարգ է, որ երկու տարին անգամ
մը կը գոցուի ու կը բացուի, որ հա-
սարակայ է, որ տանի ու նանի է. բայց
լուսն պատճառը ինչ է դիտես, սա է.
պէտք է ըսեն որ այս ինչ մեծատունին
զաւակը Եւրոպական դպրոց կերթայ,
ինչ փառք, ինչ պարծանք. բայց ինչ
կը սորվի, մի հարցնէր. տեսած եմա-
չակերտուհիներ և աշակերտներ որ օ-
տար դպրոցներ տարիներով յաճախե-
լէն և լիաճեաա սքալ մսխելէն ետեւ
լիլ քանի մը բառերու ձևեր սորվե-
լով դուրս ելած և նորէն յատուկ դա-
սատու բռնած են որ իրենց չ'սովորածը
սովորեն: Եթէ իմ զաւակս «գօլէթ»
կերթայ բէէ հայր մը «քիւրք» մը հա-
գած կըլլայ:

Իրաւ է որ մեր դպրոցները շատ
անգամ կուսակցութիւններու աապա-
րէզ կըլլան. իրաւ է որ մէկ կուսակ-
ցութիւն այս կերպ կուգէ տնօրինել
տալ դպրոցները, միւսն այն կերպ. ի-
րաւ է որ իզմիլլիլ դպրոցի անօրէն մը
լիւալ պէտք է որպէս զի դիմանայ չորս
կողմէն փշոզ հովերուն, իրաւ է որ այս
ինչ մեծն այն ինչ մեծին դէմ ու
նենալուն շատ անգամ դպրոցները գո-

ցելու վտանգին մէջ կիլնան դրամա-
կան նեղութիւն ալ վրայ հասնելուն,
սակայն պէտք է գիտնալ որ եթէ դըպ-
րոցներուն ունեցած եկամուտը ունե-
ւորներուն օտարին քաակը թափած
ստակին կիսովը միայն աւելնայ, այս
օրուսն օրս իզմիլլիլ Հոլիսիսման և
Մեսրոպեան դպրոցները արեւելքի ա-
ռալին դպրոցներն կըլլան:
Իզմիլլիլ սովորեալ կտրել (.) իր դըպ-
րոցն ու հին օրերը յիշել, թէ և հին
օրերուն տրուած ուսումներն բարձրա-
գոյն դասերուն, հիմակ երկրորդական
դասերը կուսանին:

Կը կտրէ իզմիլլիլ իր դպրոցը, թէ
և անձամբ չգար չ'ընեն թէ ինչպէս
կը քալեն աշակերտներն, դասատու-
ներն ինչպէս կը վճարուն, ինչպէս
կապրին առանց ամսականի, այս քըն-
նութիւնը ստակով չէ, իր քաակէն
փուլ մը չպիտի հանէ, բայց չ'ընեն և
ով որ ազգին և դպրոցին խօսքը կընէ
«պուտալ» կը կոչուի:

Բայց իզմիլլիլ օտար դպրոցներու
քննութեանց և պարգևաբաշխու-
թեանց կը վազէ, վասն զի փայլուն
չու չաղուն են անոնք, թէ և երբեմն
սիրամարդին փետուրները չ'ինծու են,
թէ և երբեմն այն աշակերտու հիներէն
ոմանք որ պատկեր կընդունին «յղի»
են... մի, մի սովոր մտիկ բրէ...
Իմբազիւր, եթէ Հոլիսիսման վարժա-
րանի մէջ պղտի անկարգութիւն մը
տեսնուի, եթէ աշակերտուհի մը կար-
գէն երէ և բարձր խօսի, այն օրն ա-
մէն բերան «դպրոցներն անկարգ են»
կը պուպ, իսկ օտար դպրոցի մէջ
այս օրերս պատճառած քաաաալի մէկ
դէպքը գրէթէ անտես կանցնի...:

Տիաքօնէզներու վարժարանին մէջ
երեք աշակերտուհիք յանկարծ հիւանդ
կիլնան, բժիշկները կը հաստատեն թէ
այն հիւանդներն տրտաղայ կարգի
փորձութեան մը հանդիպած են, իս-
կայն վարժարանին դոնապանը կը բռ-
նուի, կը բանտարկուի եւ կը խոտու-
վանի, կըսեն, թէ ինքը միշտուրդ գո-
նուեր է սիրահարական գործի մը և
հետեւանք սիրահարի և սիրուհիներ
ու տեսութիւն է եղեր... տեսու-
թիւն մ' որ վարժարանի մը մէջ կը
գաաաահի և անհնարին գալթակըն-
թիւն կը պատճառէ:

Ահա քիչ բարեկարգ վարժարան մը
որուն վրայ Արշալոյս կըզմայլի և Հայ
ճնողը իր դաստիարակութեան նու-
րական, անմասն վայր մը կը համարին,
ահա դէպք մը որ սեւ աղտ մը կը ձգէ
վարժարանին ճակարկ վրայ, թէ և
ամեն միշտ իզմիլլիլ կը զրուի այժմ այն
անուանարկ գէպքը պարտեղիւ:

ՍՕՆ ՀԱՎԱՏԻՍԼԵՐ

ԱՎԱՏԻՍԼԵՐ-ՄԱՅԱՐ

Վիլենա, 12 յուլիս
Վիլիլի ահտ, ճէնուպի Պօճէմիաաա
Եօլմուլուղունալտէվամիթմէքտէ տիւր:
Միւշալիլլէյ հաղթթիլլէրի, հէր Եէրտէ
էհալ թարաֆընտան մէսէրթէթլէ գա-
պուլ օլունմուշ տուր:

Իլլիլլէր, սոն տէֆա օլարազ իթիլի
միւսլիլ պէեանաթ հաղթընտա Մ. տը
Պայսթը թէպիլիլ իլլէմիլլէր տիւր:
Դապիլէն պիլտիլլիլիլլիլլէն նէզարէն,
Սէքլէյն, պարոն Բըքթէլ Սթըն Եէ-
րինէ Պապը ալի նէզտիլալ Ավսթրիա-
Մաճար սէֆիլի նաապ ու թայեին օ-
լունաաաղ տըր:

Ինթիլիապարտա Պուրպոն թարաֆ-
տարարը գուրա գաղանմաաղլարը ի-
չին գօնթ տը Շաալազ, ֆրանսալի

թէրք իլլէյիլ, ֆըրսալտօրֆա կիթ-
միլ տիւր:

Շէհրիմիլալ շիտտէթիլ պիւր պօրա
զուհուր իթմիլ:

Բու մէլի տէմիլ Եօլ սէհիմիլլէրի 66,30
Աճիօ 121,75

Վիլենա, 12 յուլիս.

Պու կիւն, Ավսթրիա գաւառաաը,
հարապ պիւ տճէսի իւզէրինէ միւսաաա-
լէ իթմիլ. Հարապիլէ նաղրը, աաքէրի
գանունուն մէվգըյի իճրաեէ վազ օ-
լունմաաը վէ 800,000 աաաքիլլինին միւ-
թէաղըպէն սիւահալանմաաը իլլին մէսա-
րիֆաթըն արթմիշ վէ պու կիւնքի կիւն
իսթէտիլի սաաթտա 650,000 նէֆէր ա-
աաքիլի մուհարէպէ հալինէ վազ իտէ-
պիլիլ օլունաաաա պիլտիլլիլ տիւր:

Մ. տը Պայսթ, պիւտճէնին արթ-
մաաը Էլլէմիլլէթի իւզէրինէ իսար ի-
տիլ չէօլլէ տէտի. «հէր պիւր հաղա-
լէթի վէ հաղաղըլը քէնտի գուլ-
վէթի իլէ լէտա իտէպիլլին իլլին մէ-
մալիլ մուսաաաա հալինէ վազ իթ-
մէք լաղըմ» տըր. պու կիւնքի կիւն
սիւքիլլէն իլլէմիլլէթի հիւլմէքտէ տիւր,
վէ սալիլ հիւլմէթիլլէրէ էմիլլէթի-
սիլլիլլէ սէպէպ վիլմէքտիլլին օլունա-
աա թանգիլ իթմէք լաղըմ» տըր:

«Օրտու իլէ էհալի, մուհարէպէ-
նին պիւր ֆէլաթթիլ օլունաաաա իլլա-
օլունաաա տըր, լաքին օլունաաա հիւլմ
իտէն էֆթար շու տուր քի էկէր Ա-
վսթրիա մուհարէպէ իթմէքլլիլլէ մէճ-
պուր օլուր իտէ, պիւր տաՀա մաղլուպ
օլմանաաաաղ արը»:

ԻՍԲԱՆԱ

Մատրիտ, 11 յուլիս

Գօրթէս մէճիլլինտէ շէտիտ միւ-
ճաաալլէր վաղը օլունաաա աղալարտան
էքսէլիսի, իսեանըն Եօնիլիլ ալապի-
լիլ քէաֆֆէյի թէտապիլլին հիւլիւ-
մէթ թարաֆընտան իթմիլլիլ օլունա-
մաաըն թաՀալին իլլէտի: Մուլալիլ
ֆըրգա գուրա վիլմէտի:

ՅԻՆԱՆԱ

Բարիս 12 յուլիս

Բրուսիա աաաքիլի թարաֆընտան
զապթ օլունաաա օլան էհալլէթլէրտէն
էքսէլիսի, իսեանըն Եօնիլիլ ալապի-
լիլ քէաֆֆէյի թէտապիլլին հիւլիւ-
մէթ թարաֆընտան իթմիլլիլ օլունա-
մաաըն թաՀալին իլլէտի: Մուլալիլ
ֆըրգա գուրա վիլմէտի:

ԻՆԿԻՍԻԼԻՍ

Լօնտոն, 12 յուլիս.

Լօնտոն կրաալիլ, Դաւաաաաա իրաա
իլլէտիլլիլ պիւր նալթգուաաա, Պապը ու-
լի, Օտտաաա կիթմէքտէ իլլին Պապը ի-
չի վէ Չաաաա-գալլէ պօղաղաղընտան
կէչմէսինէ պիւր ֆըրգա Բուս տօնան-
մաաըն իսթաաթ վիլմիլ տիւր տէյիլ
վիլլիլլէն հալաաաաա Եաղաաա չըզարմիշ
տըր:

ԲԶՄԻԶԻՐ

Պէրն, 12 յուլիս

Բզվիլլէր ճիւմհուրիլլէթի գաւա-
ռաաը, էհալլիլ սիւահ թէտաաաք իլլէ-
մէք իլլին, ֆաղա օլարազ 4828,800
ֆըրանք թալաիս իլլէմիլ տիւր:

ԱՎԵՐԻՍԱ

Նիւ Եօրք, 11 յուլիս

Մէմլէքէթիլ շէտիտ պիւր հէլէճան
հիւլմ իթմէքտէ տիւր:

ՍԱՀԻՊ ԳԱՅԻԹԱ

ԿԱՐԱՊԵՏ Գ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Գալթաաա Բէնճէլ միլի Բաղաաաա
հօ. 29 իսի իսանտա: